

Dosarul nr. 3ra-551/22
2-20015234-01-3ra-16052022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: G.Ciobanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel (jud: A. Minciuna, V.Negru, E.Palanciuc)

Î N C H E I E R E

15 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Mocanu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind plata pensiei pentru vechime în muncă,

împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost casată integral hotărârea din 15 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, fiind emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă :

La data de 04 februarie 2020 Vasile Mocanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind plata pensiei pentru vechime în muncă.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, în conformitate cu Legea nr.1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice, unele categorii de lucrători de creație (actori păpușari), cu un stagiu de muncă de 20 de ani, dispune de dreptul la pensie pentru vechime în muncă.

În acest context, reclamantul a menționat că, s-a adresat în instanța de judecată cu cerere, prin care a solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i achite pensia pentru vechime în muncă, începând cu data de 20 decembrie 2002.

Reclamantul a relevat că, prin hotărârea din 06 octombrie 2011 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 11 aprilie 2012 a Curții Supreme de Justiție, cerințele sale au fost admise și Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată de a-i stabili și achita pensia pentru vechime în muncă, începând cu data de 20 decembrie 2002 până la data de 06 octombrie 2011.

De asemenea, reclamantul a invocat că, după executarea hotărârii din 06 octombrie 2011 a Curții de Apel Chișinău, de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani, i-a fost sistată plata pensiei deja calculate, nefiind emisă vre-o decizie în acest sens.

Astfel, reclamantul a menționat că a depus o cerere prealabilă către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani, care ulterior a fost remisă Casei Naționale de Asigurări Sociale. Însă, prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 26 decembrie 2020, cererea a fost respinsă.

Reclamantul solicită obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i achita pensia pentru vechime în muncă, pentru perioada 07 octombrie 2011 - 12 martie 2018.

Prin hotărârea din 15 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani acțiunea lui Vasile Mocanu a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 99-108).

Invocând ilegalitatea și netemeinicia hotărârii din 15 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, la data de 19 iulie 2021 Vasile Mocanu a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii, prin care acțiunea să fie admisă integral (f.d.98).

Hotărârea motivată din 15 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost notificată apelantului Vasile Mocanu la data de 15 septembrie 2021, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție, anexat la materialele cauzei (f.d.115).

La data de 22 septembrie 2021 Vasile Mocanu a depus motivarea apelului (f.d.124-126).

Astfel, instanța de apel întemeiat a considerat ca fiind depus în termen apelul lui Vasile Mocanu împotriva hotărârii din 15 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Prin decizia din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a casat integral hotărârea din 15 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Vasile Mocanu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind plata pensiei pentru vechime în muncă. S-a emis o nouă decizie, prin care a fost admisă acțiunea lui Vasile Mocanu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind plata pensiei pentru vechime în muncă. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i achite lui Vasile Mocanu pensia pentru vechime în muncă, pentru perioada 07 octombrie 2011 până la 12 martie 2018, data stabilirii pensiei pentru limită de vârstă (f.d.152-161).

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel a invocat că din materialele cauzei rezultă că, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2011, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 11 aprilie 2012, s-a stabilit că cerințele lui Vasile Mocanu cad sub incidența art. 27 alin. (2) al Legii nr. 1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice, acesta dispunând de dreptul la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă din data de 20 decembrie 2002, motiv pentru care Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i stabilească și să-i achite lui Vasile Mocanu pensia pentru vechime în muncă în baza art. 27 alin. (2) al Legii nr. 1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice, începând cu data de 20 decembrie 2002 și până la 06 octombrie 2011.

Instanța de apel a relevat că, deși prin hotărârea menționată, Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i stabilească și să-i achite lui Vasile Mocanu pensia pentru vechime în muncă, începând cu data de 20 decembrie 2002 și până la 06 octombrie 2011, ultimul a devenit beneficiar al pensiei pentru vechime de muncă, fiind incidente prevederile art. 27 alin. (2) al Legii nr. 1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice. Respectiv, Casa Națională de

Asigurări Sociale, după executarea actului judecătoresc, neîntemeiat a sistat achitarea pensiei pentru vechime în muncă lui Vasile Mocanu. Or, dreptul la pensie obținut, nu poate fi revocat. Iar, o pensie deja stabilită, devine plătită până la survenirea condiției de neplată, expres prevăzută de lege, fapt menționat și în încheierea din 12 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău privind explicarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2011.

În acest context, instanța de apel a conchis că, prima instanța neîntemeiat a respins acțiunea lui Vasile Mocanu, în situația în care în ședința de judecată cu certitudine s-a stabilit existența temeiurilor, ce duc la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i achita lui Vasile Mocanu pensia pentru vechime în muncă, pentru perioada de la 07 octombrie 2011 până la 12 martie 2018, data stabilirii pensiei pentru limită de vârstă. Or, art. 47 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova garantează cetățenilor dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Din sensul normei legale nominalizate, instanța de apel a dedus că, dreptul la pensie se referă la drepturi incluse în categoria drepturilor sociale. Caracteristica conceptuală a drepturilor sociale constă în faptul, că ele nu au un caracter necondiționat, și că pot fi solicitate numai în limitele prevăzute de lege. Această caracteristică acordă legiuitorului autoritatea de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale.

În același timp, implementarea prevederilor legale nu poate fi în conflict cu principiile constituționale, astfel încât normele legale relevante nu pot nega și nici stinge drepturile sociale garantate constituțional. Astfel, la punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale ce garantează drepturile sociale, legiuitorul trebuie să respecte articolul 54 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, la angajarea dispozițiilor referitoare la restrângerea drepturilor și a libertăților fundamentale, existența și substanța acestor drepturi și libertăți trebuie să fie păstrată, concluzie ce a fost reiterată în Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 10 aprilie 2012, § 25.

În afară de aceasta, instanța de apel a menționat că, în Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea a statuat că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 și, respectiv, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale numai în cazul, când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel, constituie un drept de proprietate al persoanei.

Instanța de apel a relevat că, deși principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale sunt aplicabile și în cazul pensiilor (Stummer v. Austria [MC], hotărârea din 7 iulie 2011, § 82), totuși, dispozițiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit quantum (Maggio și alții v. Italia, hotărârea din 31 mai 2011, § 55). În același timp, în cazul în care quantumul unui drept salarial [sau unei pensii stabilite] este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată (a se vedea mutatis mutandis Rasmussen v. Polonia, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71). Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege și să servească unui interes public legitim.

În acest context, instanța de apel a menționat că, prevederile art.2 și art.3 din Legea nr. 489 din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, dreptul de asigurare socială, fiind garantat de stat, se exercită în condițiile legii, prin sistemul public de asigurări sociale, în baza principiilor unicității, egalității, solidarității sociale, obligativității, contributivității, repartitiei și autonomiei.

Astfel, instanța de apel a invocat că, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să-i achite lui Vasile Mocanu pensia pentru vechime în muncă, din momentul suspendării neîntemeiate a plății până la schimbarea categoriei pensiei pentru limită de vârstă, în caz contrar, respingerea acestei cerințe a reclamantului Vasile Mocanu va duce la încălcarea dreptului de proprietate al reclamantului asupra pensiei neprimite, fapt ce ar încălca atât un drept constituțional, cât și ar contravine practicii judiciare naționale și principiilor CtEDO.

Instanța de apel a relevat că, concluzia primei instanțe privind netemeinicia pretențiilor formulate de către reclamantul Vasile Mocanu, este una neîntemeiată și rezultă din interpretarea eronată a situației de fapt, dar și a normelor de drept.

Instanța de apel a constatat că, prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat circumstanțele menționate, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluționarea acestuia caz.

La data de 10 martie 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii, prin care să fie menținută hotărârea primei instanțe (f.d.166-167).

Ulterior, la data de 16 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea recursului (f.d.175-176).

În susținerea recursului recurenta a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală și neîntemeiată prin faptul că, au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, probele fiind apreciate eronat.

Recurenta a menționat că, apreciază critic interpretarea Curții de Apel Chișinău în decizia din 06 octombrie 2011 și în încheierea din 12 iunie 2019 pe motiv că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 octombrie 2011 au fost admise parțial cerințele lui Vasile Mocanu și s-a dispus obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i achite lui Vasile Mocanu pensie pentru vechime în muncă în temeiul art.27 alin. (2) al Legii nr. 1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice, începând cu data de 20 decembrie 2002 și până la 06 octombrie 2011, în rest cerințele fiind respinse.

Totodată, recurenta a relevat că, prin încheierea din 12 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău au fost statuate aceleași circumstanțe de fapt și de drept, iar subsidiar instanța de apel a invocat că, dreptul la pensie odată obținut, nu poate fi revocat. Or, o pensie deja stabilită, devine plătitibilă până la survenirea condiției de neplată, expres prevăzută de lege.

În acest context, recurenta a invocat că, deși în temeiul hotărârii Curții de Apel Chișinău lui Vasile Mocanu i s-a stabilit pensia pentru vechime în muncă în temeiul art.27 alin. (2) al Legii nr. 1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și

organizații concertistice și acest drept a devenit irevocabil, perioada de plată adjudecată, a fost direct proporțională cantității și calității cerinței intimatului Vasile Mocanu.

Recurenta a menționat că, plata pensiei lui Vasile Mocanu s-a dispus așa după cum a fost solicitată și anume, pentru perioada 20 decembrie 2002 – 06 octombrie 2011, și acest interval nu poate fi interpretat prin extindere. Corespunzător, cerințele lui Vasile Mocanu din cererea privind explicarea hotărârii judecătorești depășesc limitele judecate de instanță, iar admiterea acestora ar reprezenta modificarea hotărârii, ceea ce este inadmisibil. Or, hotărârea judecătorească din 06 octombrie 2011 a fost executată integral la data de 18 iulie 2012.

Recurenta a relevat că la caz, instanța de apel și-a depășit competențele stabilite prin hotărârea din 06 octombrie 2011 a Curții de Apel Chișinău, extinzând astfel, termenul de plată a pensiei intimatului Vasile Mocanu de la 07 octombrie 2011 până la 12 februarie 2018. Or, această solicitare nu a fost invocată de către Vasile Mocanu în instanțele de judecată.

La data de 16 mai 2022 în adresa intimatului Vasile Mocanu a fost expediată copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d. 178).

Prin referința depusă la data de 06 iunie 2022, Vasile Mocanu a solicitat să fie respins recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale și menținută decizia instanței de apel (f.d.181).

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar, conform art. 245 Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 16 februarie 2022 (f.d. 152-161).

La data de 10 martie 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d.166-167).

Decizia motivată din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentei Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 22 aprilie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție, anexat la materialele cauzei (f.d. 171).

La data de 16 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea recursului (f.d.175-176).

Astfel, recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246, alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din

analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține, că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Nina Vascan